– Fel tudsz öltözködni?
– Igen.
– Akkor öltözz!
Az ágyúrobaj félelmetes!
– Igyekezz!
– Baj van?
– Igen!
– Mi baj?
– Gödöllőnél a szovjet csapatok áttörték az arcvonalat! Felderítőink jelentése szerint a helyzet áttekinthetetlen.

≈•≈•≈•≈

1944. december 17-én ütegünk tűzkészültségben van.
Helle József bajtársamat ma előléptették őrvezetővé. A géppuskások és golyószórósok irányítását kapta feladatul az ütegeknél.
Mikor felkeresem, és gratulálok előléptetéséhez, megköszöni, majd nyomatékosan megjegyzi:
– Ez a krumplivirág, érzem, hamarosan elhervad!
Nagyon meglepődök e kijelentésen.
– Nem értem szavaid értelmét, Józsikám! – mondom, s őszinte feleletre várok.
– Odanézz! – mutat Jóska a lövegek mellé készített lövedékekre és kézigránátokra. Aztán mindenre elszántan folytatja: – Ezek páncélelhárító lövedékek! Tapasztalatom szerint ezekkel nem repülőgépekre, hanem páncéljárművekre szokott a tüzérség lövöldözni. Szőr a helyzet, Pista!
Helybenhagyóan bólintok, és az irodába ballagok.
„A szovjetek Gödöllőnél áttörték az arcvonalat!” – gondolok Földessy zászlós úr szavaira. „Jó lesz felkészülni a legrosszabbra!” – motoszkál agyamban a gondolat, amikor a felderítő járőrparancsnok, Szikora tizedes támolyogva esik be az első légvédelmi állásunkba.
Szikora tizedes jobb vállán véres a katonazubbony.
– Vigyázzatok, bajtársak! A Jászberényi úttól északra ruszki ejtőernyősök vannak![171] Rám lőttek! Eltaláltak!
Azonnal jönnek az egészségügyiek. Elsősegélyben részesítik a sebesült Szikora tizedes bajtársat, és elviszik a Kerepesi úton levő segélyhelyre.
Az egészségügyiek nem térnek vissza. Ennek okát nem tudjuk, csak gyanítjuk!

171 Budapest ostromában szovjet ejtőernyősök nem vettek részt.

Késő délután Bács szakaszvezető közli velünk, hogy légvédelmünk felszabadult a zárlat alól. Megszűnt a szigorú összetartás, a legénységünk szolgálatba be nem osztott része 24 órai eltávozásra mehet![172]

≈•≈•≈•≈

1944. december 18. Ma reggel tizenhatan kapnak szabadságot az osztályparancsnok úrtól.

Én nem távozhatok el az irodából. Tizenhat helyen kell módosítanom az állománynaplót.

A szovjet nehéztüzérség szórványosan lövi Budapest keleti peremét.

– Elkezdődött Budapest elpusztítása! – sóhajtja Őri Kálmán.

– Igen! A németek második Sztálingrádot csinálnak fővárosunkból. – morogja Bács szakaszvezető.

Kinézek az ablakon. Látom, amint egy szenet szállító vasúti szerelvény halad a ferencvárosi teherpályaudvar felé.

Lieszovszki bajtárs megcsóválja fejét.

– Nézzétek, bajtársak! – mutatja. – Így jutnak tüzelőhöz ezek a szerencsétlen budapestiek!

– A szerencsétlenek! – jegyzi meg Őri Kálmán.

– Nyakunkon a tél! – mondja Szegvári bajtárs.

„Igen. Fűteni kell!" – gondolom, és látom, amint a vonatszerelvény lassít, és látom, amint három tíz-tizenkét év körüli fiú kapaszkodik fel az egyik tehervagonra. Mikor nagy igyekezettel feljutnak a szénnel megrakott vasúti kocsi tetejére, a puszta kezükkel elkezdik a vasúti töltés oldalára dobálni a széndarabokat.

A szenesvagonok végéhez kapcsolt kísérő kocsi peronjáról egy nyilas karszalagos vasutas torkaszakadtából kiabál:

– Elkotródjatok onnan! Tolvaj utcakölykei! Hogy meritek a drága szenet lopni?

– Hagyja, kérem a fiúkat, vonatparancsnok úr! Hadd melegedjenek! – kiabálja a vonatkísérő felé a mozdonyvezető. A nyilas karszalagos vonatparancsnok torkaszakadtából ordít tovább:

– Látom, maga is egy húron pendül ezekkel a tolvajokkal, mozdonyvezető úr! Majd jelentést teszek az állomásparancsnokságon!

A szerelvény lassít. A mozdonyvezető mosolyog. A kiváló 424-es mozdony csühög-dohog, a levegőbe ereszti a gőzt.

---

172 Kizárt, hogy az ostromgyűrű bezáródása előtt néhány nappal, amikor a harc már Budapest peremkerületeiben, illetve az akkor még különálló, a várossal határos települések (pl. Csepel, Soroksár, Rákoscsaba, Pestszentlőrinc stb.) területén folyt, bárkit szabadságra engedtek volna.

– Gyerünk gyorsabban! Adjon több gőzt, Kovács úr, ennek a masinának! – ordítja a nyilas, és nagyon természetesnek hallatszik a mozdonyvezető válasza:

– Nem megy! Nagyon kevés a kalóriája a szénnek!

Eközben szaporán dobálják a vasúti töltés oldalába a gyerekek a szenet.

A mozdonyvezető és a mozdonyfűtő egymásra kacsint.

A vonatkísérő nyilas vonatparancsnok dühösen átkozódik.

Amikor a szénszállító vasútszerelvény eléri a szabad pályát jelző szemafort, a mozdonyvezető végigtekint a szenesvagonokon, és meghúzza a sípot. Erős mozdonyfütty hangzik. A gyerekek leugrálnak a szenesvagonokról, a szerelvény felgyorsul. Aztán elmegy a ferencvárosi pályaudvar felé.

– Velünk az Isten! – sóhajtja Őri Kálmán szakaszvezető.

≈•≈•≈•≈

A sors keresztje

1944. december 19-én Bács szakaszvezetővel 12 bajtárs érkezik az üteghez.

Érkezésük után Földessy zászlós úr egy névsorhoz csatolt adathalmazt ad kezembe.

– Ennek birtokában azonnal nekilátsz az állománynapló naprakész állapotba tételéhez! – adja parancsba.

– Értettem! – felelem, és azonnal nekifogok a parancs végrehajtásának. Már nem nehéz és szokatlan e feladat. Már van elég gyakorlatom! Mégis elgondolkoztat. „Uramisten! Mibe keveredtem már megint?” – ébred fejemben a gondolat, annak tudatában, hogy ismét egy rajra való bajtárs érkezett. Tegnap tizenhatan mentek el szabadságra, és ebből csak ketten jöttek vissza az üteghez. Ma pedig ismét tizenkét, csapatától elszakadt katona érkezett. Úgy érzem, kötelességem segíteni azokon, kik e kegyetlen háborúban a KATONASORS függvényében sodródnak! Én is átéltem ezt, és hála Istennek, élek, és rajtam is segítettek!

Délben Földessy zászlós közli velem, hogy ma délután Nagy Péter és Körmendi Béla honvédek is szabadságra mennek.

1944. december 20., 21., 22. nagy idegfeszültség közben telik el. 23-án este Földessy zászlós úr jön értem. A tekintete szokatlanul komor.

– Gyere velem! – mondja gondterhelten.

Követem. Két perccel később az irodában vagyunk. Mint alosztályparancsnok szárnysegéd így szól:

– Vedd elő a hadinaplót, és írd kiemelt betűkkel a következőt: